

A. R. ROGOZ și C. GHENEA

URANIU

V

EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚA ȘI TEHNICĂ

12
1956

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

În 1929, atomistul german Keri Wassa descoperă peștera lui Djayanta-Devi, ale cărei coordonate nu le poate stabili. 15 ani mai târziu, Günther Kriegsfield în cădrășle cu Joe Strawberry — aventurieri stipendiați de trustmanul Abe Mc. Stephens — află locul precis al peșterii.

În 1952, la Șanhai, inginerii Fîn Siao-șan și Iurii Tumanov, împreună cu antropologul Li Cian-su scot din adăncul mării, unde fuseseră aruncate de clankaiști, câteva lăzi conținând fosile ale primului om din istorie: „Sinanthropul din Pekin“. Cu acest prilej, Tumanov trăiește o aventură ciudată, în urma căreia este dat dispărut. Soția lui, geofiziciana Tania Tumanova încearcă zadarnic să-l găsească.

Între timp, Li Cian-su cumpără de la un lama vindecător un maxilar urlaș pe care îl consideră că aparține unei specii anterioare Sinanthropului și pe care o denumește a Giganthropilor.

În 1954, Strawberry și Kriegsfield instalează în inima muntelui Djayanta-Devi un laborator. În această vreme, în India și China se pun bazele unei expediții complexe internaționale în Tibet, pentru cercetări geofizice și antropologice. Din expediție fac parte: Fîn Siao-șan, Li Cian-su, geofiziciana Tatiana Tumanova, speleologul Alexandru Merișor și opticianul František Sprna.

Tania Tumanova vine la Șanhai însoțită de micul Petea, cumnatul ei, care trebuia s-o aștepte pînă la terminarea expediției, într-o tabără de pionieri. Folosindu-se de vizita unuia gură-cască, scriitorul Halebard Cuc, Petea fuge din tabără, cu gândul de a urma expediția.

U R A N I U*

de A. ROGOZ și C. GHENEA

(Urmare din numărul 11)

Nu se poate spune că pentru serviciul pe care, fără să vrea, îl făcuse lui Petea, scriitorul nu fusese răsplătit din plin. De bucurie că vedea înfăptuindu-i-se planul, băiatului i se dezlegase de tot limba, și, o dată instalați în autobus, îi povesti tovarășului de drum cele mai grozave aventuri pionierești. Furați, unul de ce auzea, celălalt de ce istorisea, ei nu mai avură ochi pentru uriașa oțelărie de stat „Asia”, nici pentru numeroasele filaturi care produceau mătăsurile de celebritate mondială (în Șanghai sint concentrate 40% din fuserile care există în țară), nici pentru Takoanmin, cel mai mare cinematograful din China, și nici măcar pentru impunătorii zgirienori aliniați pe cheiurile Hoan-po-ului.

Cînd coborîră din autobus, Petea era leocă sub straturile vestimentare de sub pardesiu; în schimb, scriitorul, expeditiv cum era, descoperise în zăcămintele narrative ale băiatului filoane pentru cinci nuvele mai lungi, două romane, o piesă de teatru și un scenariu de radio. Simțea nevoia să-și arate recunoștința.

— Dragul meu Petea, îi propuse, hai să te fotografiez!

Petea mustăci spunîndu-și: „Nu strică să aibă și poza eroului pozitiv”, dar deveni brusc serios gîndind la mărețta urechială, pe care ar fi suferit-o același „erou”, dacă din nefericire Tania s-ar fi aflat acolo.

— Bine, să intrăm în parcul Vaitan!

Pe fondul acelei priveliști exotice, Petea lăsă scriitorului o imagine a cărei însemnătate avea să crească o dată cu trecerea vremii.

Se lăsă seara. Halebard Cuc se grăbea să ajungă mai repede la hotel, unde să aștearnă pe hîrtie mormanul de idei stîrnite în acea după-amiază de neuitat. Petea reflecta în modul în care va decurge „despărțirea”. În nici un caz nu trebuie să meargă spre tabără!

Deodată le atrase atenția o mulțime strînsă în jurul unei estrade improvizate. Se apropiară de scenă, și Petea rămase înmărmurit. Vedea cea mai drăguță chinezoaică pe care și-o putea cinea închipui. Era o fetiță de vîrsta lui. Toată arta ei stătea în grația, expresivitatea și patetismul cu care mima anumite scene. În clipa în care Petea ajunsese în dreptul rampei, fetița stătea aplecată

* Romanul revăzut și completat de autori va apare în Editura tineretului.

asupra unui gherghel la care broda un canar și o cănăriță, păsări care trăiesc întotdeauna laolaltă. Deodată se oprește din lucru și privește tulburată în zare. Și în zarea aceea, ea îl vede din întâmplare tocmai pe Petea. Nimic n-ar fi oprit-o să se uite mai la dreapta sau mai la stînga, dar ochii fetei au căzut chiar asupra lui. Era foarte clar ce anume o tulbura pe micuța chinezoaică. Iat-o că înfrige acul greșit. Reincepe lucrul, dar din nou greșește. De ce trage acum un fir mai mult decît e nevoie? Ce ciudat! Fetița a scăpat unul dintre ace. Își mușcă buzele și e plină de ciudă.

Lumea aplaudă această scenă drăguță, iar Petea e în al nouă-lea cer. Nimic nu mai există pentru el decît fetița cea drăgălașă, care l-a privit cu atîta stăruință.

— Hai că se face noapte! îl trage de mîncă Halebard Cuc, care își pierduse răbdarea. Pesemne că mai asistase la asemenea spectacole populare și, în orice caz, nu la dinsul se uitase cu atîta dor chinezoaică.

— Tovarășe scriitor, spuse Petea rugător, dar hotărît, lăsați-mă să stau pînă la sfîrșit.

— Nu se poate! Trebuie să trec pe la tabără ca să-mi iau actele. Mai am treabă la hotel. Mîine plec. Am doar afită orașe încă de vizitat!

— Uite ce v-aș propune: luați-vă actele, iar eu mă întorc singur la tabără.

— Cum o să te las singur în Șanghai? protestă Cuc.

— Eah! făcu disprețuitor băiatul. Cumosc Șanghaiul cum imi cunosc buzunarele. Și ca să vă liniștiți, luați un bilet pentru tovarășul director al taberei!

Și Petea scoase carnețelul în care pusese biletul scris și mai adăugă cîteva rînduri:

— Vă rog doar atît: să i-o dați directorului!

Trebuie să spunem că, în privința caracterului, băiatul era alcătuit dintr-un metal mai tare. Un simplu schimb de priviri îl convinse imediat pe scriitor că, dacă voia să mai ajungă înainte de miezul nopții la hotel, era mai bine să cedeze.

Și, în timp ce Petea se desfăta fericit de restul programului, Halebard Cuc se urcă în primul autobus care-l ducea spre tabără.

Acolo, lumea era deja îngrijorată de faptul că Petea încă nu se întorsese. Directorul îl primi pe scriitor calm și amabil, dar în același timp cu o uitătură care-l făcu să-i treacă un fior pe șira spinării. Cînd îi întinse misiua lui Petea, directorul spuse înainte chiar de a o citi:

— A șters-o!

— Ce scrie! îl întrebă Halebard Cuc.

Directorul citi biletul, care se încheia cu rîndurile așternute în grabă în parcul Vaitan:

„...Nimeni nu-i vinovat de plecarea mea. Dacă n-ar fi trebuit să întreprind călătoria în Tibet, aș fi fost încîntat să rămîn în minunata dv. tabără. Nu fiți supărat pe tovarășul scriitor, care s-a purtat foarte drăguț; m-a și fotografiat.

P.T.”

O micuță artistă pentru care s-ar bate directorii celor mai mari teatre din lume. Petea determină un curent de opinie și apoi e fîrît de falazuri. Un jurămînt, o declarație de dragoste și o prea curîndă dezamăgire. Petea e doborît de reîncarnarea lui Kublai-Khan. Unde e vorba de un fluier cu o frecvență de peste 20 de kilo-hertzi. Prea socotitul Tao-tsu față cu romanismul.

Petea își dădu seama îndată că spectacolul la care asista era dat de actori ambulanți. Decorurile rudimentare, rechizita sumară, veșmintele sărăcicioase — toate îl împingeau să tragă această concluzie. De altfel, auzise el că actori de felul aceora pe care îi vedea existau în China de peste un mileniu. Aitminteri, Petea văzuse chiar la Leningrad programe de estradă chinezești de o sută de ori mai interesante, ca să nu mai vorbim de filme, cum ar fi „Cercul chinezesc“.

Totuși, aici, în atmosfera subtropicală a Șanhaiului, cu conștiința isprăvii pe care tocmai o săvîrșise și, de ce n-ar fi recunoscut-o?, sub imperiul privirilor micii chinezoaice, totul dobindea o atracție neobișnuită.

După numărul personajelor care apăreau pe scenă, ansamblul trebuia să aibă cam doisprezece actori, dar în realitate nu erau decît cinci, căci fiecare deținea două roluri, iar unii chiar trei. Spectatorii nu observau însă acest lucru, deoarece dacă artistul juca prima dată, să spunem, rolul unui împărat, în altă parte apărea sub intruchiparea unei divinități mascate, iar a treia oară se pierdea în „multimea“ formată de ceilalți patru tovarăși ai săi.

Din cale afară l-a mișcat pe Petea primul număr al programului. Vă mai amintiți că micuța chinezoaică, tulburată de amintirea iubitului, lucra la gherghel o broderie reprezentînd doi canari. Spre deosebire însă de aceste păsăruici, care nu se despart niciodată, Giulin (așa o chema pe fată) era silită de tatăl ei să se mărite cu un slujbaş bogat. Fără îndoială că geniul înaripat al trupei era gin-gașa artistă, datorită farmecului înnăscut și extraordinarei sale expresivități. Petea, deși numărul de cuvinte chinezești pe care le stăpînea nu trecea de douăzeci, înțeluse toată drama dezlănțuită în sufletul bieteii fecioare, ba, dacă se poate spune, înțeluse chiar mai mult decît exprima textul piesei!

Talentul fetei care interpreta rolul lui Giulin era cu atît mai mare cu cît, după obiceiul acestui gen de artă populară chineză numit „ianghe“, fata juca, dansa și cînta. Nu mai era un simplu teatru, ci o adevărată operă, și, de bună seamă, — gîndea băiatul — o asemenea artistă minunată n-ai mai fi putut afla decît pe cele mai vestite scene ale lumii: la Balșoi Teatr, la Scala din Milano sau la Metropolitan House. Din nefericire însă, nici unul dintre directorii acestor întreprinderi serioase nu aveau cunoștința de steaua care răsărise pe meridianul 121° 6' longitudine estică. Doar el, Petea, la urma urmei un copil, înțelgea acest mare adevăr și transpira de emoție și trebuia cu aplauzele lui frenetice să determine un curent

de opinie printre spectatorii incintați mai mult de puștii acela
voinic și smead care, de entuziasm, era gata să sară pe estradă.
Ovațiile lansate la scenă deschisă avură un efect ciudat.
Lângă rampă se aflau doi actori: Giu-lin și o matahală antipatică și
păroasă care juca în rolul tatălui denaturat. Problema era: care
dintre cei doi actori fusese cel aplaudat. Științific vorbind, probabili-
tatea era de 1 la 1, adică ori unul ori celălalt, deci s-ar fi putut ca
ambii interpreți să fi fost obiectul recunoștinței populare. Acest
punct de vedere nu corespunde însă nicidecum psihologiei obișnuite
a actorului. Și nu ne referim aici la Giu-lin, care, înaintind spre
public, făcu o timidă și grațioasă reverență, neuitând totodată să
arunce o privire mistuitoare spre Petea; nu ne referim la ea fiindcă
fata știa foarte bine cum se produsese, datorită băiatului, această
magnetizare obștească, ceea ce în definitiv tot meritul ei era. Mata-
hala cea păroasă însă nici nu știa, nici nu-și putea închipui altceva
decât că propriile sale virtuți dramatice au declanșat tot acest tu-
mult admirativ. În corespunță, indignat de închipuita frustrare, tatăl
denaturat veni în dreptul fetei, îi trase o palmă răsunătoare pe după
ceafă și, plin de demnitate, infulecă el restul de aplauze. Văzînd o
asemenea sfruntată nedreptate, Petea mai să se înce de furie. No-
roc că, terminîndu-se actul, cei doi actori ieșiră din scenă; altmîn-
teri cine știe ce s-ar fi putut întimpla.

Mîhnirea băiatului se accentuă în actul următor, cînd văzu
apărînd alături de fetișcană un chipeș țăran, în care spectatorii
recunoscără pe iubitul lui Giu-lin. Așadar, lui îi zimbise fata atunci
cînd brodase cei doi canari! Petea izbuti totuși să-și înfrîngă senti-
mentul de gelozie față de tînărul țăran, spunîndu-și că, în definitiv,
teatrul nu e decît o ficțiune, în vreme ce zimbetul ei, cu o direcție
foarte precisă, fusese ceva real.

În momentul în care s-ar fi părut că nenorocirea se lăsa mai cu dinadinsul asupra capetelor deznădăjduite ale celor doi îndrăgostiți, pe care vitregia socială și neînțelegerea părintească încerca să-l despărță, în scenă apărură trei ostași ai eroinei Armatei a 8-a, simbolizând eliberarea a sute de milioane de chinezi de sub călcăiul imperialismului.

De astă dată, fără să fie nevoie de intervenția lui Petea, poporul strins în jurul său aclamă furtunos, nu atât rezolvarea facilă a piesei, nici apariția celor trei „salvatori” (care pe departe n-aveau talentul lui Giu-lin), cât simbolul scenei, atât de apropiat de inima fiecărui chinez, atât de legat de evenimente prea mărețe pentru a putea fi uitate. De fapt, de astă dată, la-ul aplauzelor l-au dat câteva tinere femei a căror soartă se asemuia, pesemne, cu aceea a eroinei din piesă.

Dar Petea? Cât de subiectivi pot fi câteodată spectatorii ăștia! De astă dată, Petea nu simți nici o poftă să aplaude: spre via lui nemulțumire, văzuse cum chipeșul ăran o îmbrățișează pe Giu-lin. „Ce-o strânge așa?”, cugetă revoltat băiatul. „Are s-o sufocel!” Dacă pînă la sfîrșit totuși aplaudă, asta se datora mai mult talazului de urale ale mulțimii, care-l țiri după sine.

*
* *

În pauză, Petea alergă într-un suflet în căutarea alesei inimii lui. Numai el știu cum izbuti să facă rost de patru fire de bujori învâpăiați.

Lată-l în spatele estradei, înfoplit în garderoba lui de explorator, cu florile în mina dreaptă, iar cu rucsacul în stînga (și-l scoșese, dîndu-și seama că, din pricina unei nefericite iluzii optice, pe cît un om crește în circumferință, pe atîta scade în înălțime).

Din culise răzbătea glasul de tinichea ruginită al matahalei și, cu toate că nu pricepea ce spune, Petea înțelese din tonul țipător și din plescăitul unor palme că era vorba de o chelăneală. Trecură cîteva clipe. Acum nu se mai auzea decît un plîns infundat. Te pomenești că pe ea o bate! gîndi băiatul și, hotărîndu-se iute, deschise o ușiță. Într-adevăr, în încăperea slab luminată, o văzu pe Giu-lin smiorcînd într-un colț. Namila ieșise, dat fiind că probabil începuse spectacolul.

Auzind zgomot, fata își înălță căpșorul și, după ce-și șterse hăteștește lacrimile și nasul, schiță un zîmbet, îl recunoscuse. Petea înaintă și, fără să rostescă nici un cuvînt, îi întinse fetei cei patru bujori. Giu-lin șovăi neștiind dacă e bine sau nu să primească acest dar, apoi, străbătută parcă de un gînd, luă florile și, cu fața luminată de un ris fără hohote, făcu o plecăciune drăguță în semn de mulțumire.

Transportat, Petea îi spuse pe rusește :

— Ești o fată foarte talentată!

Giu-lin chicotî, apoi își dădu seama că ar putea fi auziți din scenă. Își duse tainic un deget la buze și îi făcu băiatului semn s-o urmeze. Afară îi învălui întunericul nopții. Ajungea totuși pînă la ei lumina palidă aruncată de becurile unei alei laterale.

— Mulțumesc pentru flori, ciripi pe rusește fata.
— De unde știi să vorbești atât de bine ?
— Păi sintem dintr-un sat din sudul Harbinului. Când un chinez știe rusește e de pe acolo.
— Și barbarul ăla care te bate cine e ?
— Tatăl meu !
— Nu se poate ! Și în piesă e tot tatăl tău.
— Ei și ? Asta nu-l împiedică să-mi fie și când nu jucăm.
— Da, ai dreptate... Și de ce te bate mereu ?
— Așa e el : cum nu-i intri în voie, te bate.
Plin de o duice îndrăzneală, Petea prinse cu blindețe a-i mingia părul. Dar Giu-lin nu-i mai răspunse, deoarece, deodată, bubui glasul tatălui ei.

— Ah, mă cheamă ! Așteaptă-mă ! Vin îndată.

Rămas singur, Petea auzi foarte clar într-însul simfonia forțelor necheltuite : cele mai romantice idei incolțiră în sufletul tulburat al băiatului, crescură uimitor de repede sub soarele tropical al pasiunii și în cinci minute deveniră hotărâri majestoase ca o pădure de sequoia. Fata trebuia salvată, adică, vorbind concret, răpită, iar drumul spre Tibet îl vor face împreună :

Când chinezoaica reveni, Petea, dindu-și seama că n-are timp de pierdut, intră direct în miezul problemei :

— Vrei să vii cu mine ?
— Cu tine, unde ?
— E un secret. O să afii mai târziu.
— Cum așa ? Să las trupa și să plec cu tine ?
— Ți-e frică ?
— Dar ție de ce ți-e frică să-mi încredințezi secretul ? Niți măcar cum te cheamă nu știu...
— Am uitat. Mă cheamă Piotr Tumanov. Dar tu să-mi spui Petea, așa cum mă strigă prietenii. Acum e rindul tău să-mi spui cum te cheamă.

Fata își duse misterios degetul la buze și se uită cu grijă în jurul lor dacă nu-i ascultă careva.

— Ce e ?

— Mi s-a părut că aud un zgomot.

Intr-adevăr, dinspre lăstărișul de pe alee venea foșnetul pe care-l pricinuieste cineva care se tupilează. Imediat urmă un hămăit vesel, dar discret.

— Uf, ce m-am speriat ! rise chinezoaica. E numai Iuan.

Și în aceeași clipă, numitul Iuan fu lângă ei. Era un ciine de talie mijlocie, de o rasă atât de imprecisă și amestecată, încât ar fi umplut de entuziasm pe orice specialist în încrucișarea animalelor. În linii mari, s-ar fi putut totuși afirma că părinții lui fuseseră un ciine de Terra-Nova și un cotei de stradă. În ciuda aspectului său neprezentabil, Iuan avea priviri inteligente (după cit semiintinericului îi îngăduia lui Petea să vadă) și mai cu seamă o coadă foarte expresivă, ba, dacă s-ar putea spune, chiar elocventă.

Micuța artistă scoase dintr-un buzunar o bucăjică de zahăr : după ce o ronțai cu plăcere, Iuan îi lăsă singuri.

— Ce curios nume are ciinele tău ! observă Petea.

— Eu l-am botezat așa ! declară cu mindrie fata. L-am găsit în apropiere de Pekin, pe mormîntul unuia din împărații dinastiei Iuan.

— Aaa! Știi, îi cunosc.

— Nu mai spune! Chiar îi cunoști?

— Păi sigur: 1280-1368! Crezi că de pomană am tocit o iarnă întregă istoria Chinei?

— Și eu, care mă bucuram că-i cunoști de-adevăratelea.

— Glumești! Cum i-aș fi putut cunoaște?

Fata rise scurt disprețuitor:

— S-ar fi putut să fii o reîncarnare a unui om care i-a cunoscut sau se putea să cunoști o reîncarnare a unuia dintre ei, sau...

— Tu crezi în chestiile astea? o întrebă contrariat băiatul.

— Cum, tu nu crezi? făcu mirată chinezoaica astupindu-și gura cu palmele.

Petea se scărpină încurcat la ceafă. La situația asta nu se așteptase: iubita lui era plină de superstiții! Dar nu-i nimic, voi lupia și împotriva lor. N-ar fi fost nici delicat, nici pedagogic să intre într-o discuție polemică de la prima lor întâlnire. De aceea îi răspunse pe ocolite.

— Până acum n-am avut plăcerea să cunosc asemenea reîncarnări.

Vă închipuiți ce mutră a făcut Petea care, din cavalerism, recursese la acest răspuns subtil când o auzi pe chinezoaică încercându-se de ris. De jignit ce era, nici n-o mai întrebă de ce ride.

— Cum poți spune una ca asta? se minună fata când își mai veni în fire. Păi adineaori ai avut plăcerea să-l cunoști pe însuși Kublai-Khan!

— Eu?! sări ca ars Petea.

Toate ca toate, dar o iubită nebună n-avea nici un rost să-și aleagă.

— Nu ți l-am prezentat chiar eu?

— Mă? N-oi fi vrind să spui...

— Ai văzut că ai ghicit! Eu mi-am dat cel dintii seama că Iuan nu e altul decât strașnicul Kublai-Khan, întemeietorul dinastiei mongole. Pentru toate păcatele pe care le-a făcut a primit pedeapsa meritată, și acum stă în două lăbuțe ca să mănince zahăr.

Lui Petea îi veni inima la loc. Fetița nu era nebună: avusese un motiv întemeiat, deși acest motiv ținea de domeniul superstițiilor.

— Ei, mergi cu mine? o ispiti el din nou.

— Mai întâi, să-mi spui unde?

— Să-ți spun?

— N-ai încredere în mine?

— Stiu și eu dacă poți avea încredere în femei — se grozăvi el.

— Eu nu sînt femeie, se apăra pe un ton ciudat chinezoaica.

— Iartă-mă! Dar am vorbit și eu așa, în general...

— Te iert, dacă-mi spui.

— Dar tu juri că n-ai să mă trădezi?

— Jur, pe ce vrei să-ți jur?

— Pe sufletul lui Kublai-Khan. Ba nu! să te transformi și tu în căfel dacă vei sufla o vorbă în legătură cu taina ce o vei afla.

— Jur.

— Atunci spune!

— Spun!

— Jur să mă transform într-un ciine urit, jegos și păduchios dacă-l voi trăda pe Piotr Tumanov.

Chinezoaica repetă jurămintul.

— Amin! incheie Petea.

— Ce-l aia?

— Zi așa, că-i bine!

— Amin! Acum spune-mi unde vrei să mergi.

— În Tibet.

— Și ce cauți acolo?

— Comori! Își traduse Petea gândul în limbajul unei ființe superstițioase. E rindul tău să răspunzi: vii cu mine?

— De ce să viu? se îndărătnic chinezoaica.

— Uite așa, fiindcă te iubesc!

Și, fără să zică o vorbă mai mult, o strinse la piept și vru s-o sărute. Dar n-apucă decît să-i țuce virful nasului, că fetișcana îl și împinse de lingă ea și-l întrebă:

— Și vrei să ne căsătorim?

— Vreau! îi răspunse cu cea mai profundă seriozitate Petea.

În clipa aceea, chinezoaica fu zguduită de un ris gilgiilor cu oftaturi și sughituri, de un ris atît de nebunesc încît se prăvăli în iarbă și, ținindu-se de burtă, sălta în aer de cîteva ori ca o adevărată minge. De astă dată Petea nu mai avea nici o îndoială: fata era nebună de-a binelea. Și nici măcar nu se putea supăra pe dînsa. Nebunia e doar o boală. Îl cuprinse doar numai o mare milă pentru biata copilă și o ciudă fără margini împotriva destinului care-și bătuse joc de o creatură atît de talentată și draguță.

O clipă mai tirziu, se petrecu ceva din cale afară de uimitor, ultimul lucru pe care Petea și l-ar fi putut imagina. Toate ideile și simțămintele lui de pînă atunci fură măturate și spulberate ca de un taifun, iar vidul rămas în sufletul său supse un nou noian de sentimente și gânduri decoptrivă de tulburătoare și de zbuciumate.

Vei dori pe drept cuvînt, cititorule, să afli ce anume a fost în stare să provoace o asemenea mutație sufletească. Și te asigur că și dumneata vei fi surprins.

Sîciit și puțin speriat de hohotele iscate ca într-o reacție în lanț, Petea se aplecă spre chinezoaică, o apucă de umeri și începu s-o zgîlție. Deodată, dădu cu degetele de una dintre lungile cozi ale fetei. Involuntar trase și, ce credeți, se pomeni că ține în mină nu numai coada, ci, dacă se poate spune așa, întreaga coafură a micuței artiste. Ca prin farmec, risul contenî și cînd fetișcana se ridică în picioare, Petea observă că e cheală, dar ce cheală! golașă ca-n palmă. „Bravo ție, halal iubită ție-ai mai găsit!”

Cei doi tineri își încrucșară privirile. Într-o fulgerare, Petea, înțelegînd tot crudul adevăr, strigă.

— Să-ți fie rușine! Ești băiat!

— Păi cred și eu că sînt!

Și iarăși pune-te pe ris. De data aceasta, fosta fată își schimbă osia risului. Nu mai rise orizontal, adică nu se mai tăvăli în iarbă, ci se mulțumi să chicotească vertical.

Finalul acestei scene e fără nici o îndoială consecința unei particularități a celei de-a doua serii de ris. În timp ce-și consuma acumulatorii veseliei, continuînd să se țină de un anumit loc al burții, chinezul se rotea în jurul propriei axe, așa că ba îi hohotea lui Petea în față, ba îi arăta spatele, care parcă și el ridea, molipsit de ritmul întregului corp.

La vîrsta lui Petea, marile deziluzii se traduc prin însemnate cheltuiiri de energie. Or, după ce băiatul văzu de cîteva ori acel spate batjocoritor, nu se mai putu stăpîni. Se lăsă pradă ispitei și trase un șut artistic drept în balon.

De parcă numai atît ar fi așteptat, reincarnarea lătrătoare a infricoșătorului Kublai-Khan se năpusti cu o forță nemaipomenită în pieptul lui Petea.

— Iuan! îl strigă autoritar stăpînul său, și cîinele, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, începu să-și lingă împăciuitor victima.

— E voinic ca un bivol, recunosc fără supărare Petea. Dar în mod reflex, își frecă anumite regiuni mai zdruncinate cu prilejul asaltului.

Cei doi băieți rîseră într-un glas, semn că au ajuns la armistițiu.

— Hm, și cum te cheamă ca băiat?

— Mei Tao-tsu.

— Știi, de fapt, poate că-i chiar mai bine că ești băiat.

Și Petea își examinează deosebit de critic noul prieten.

— De ce?

— Mai întîi nu trebuie să mă mai înșor cu tine. În al doilea rînd, un bărbat duce totuși mai bine la tăvăleală și, în sfîrșit...

Dar n-apucă să-și termine vorba, că din nou glasul de tinichea ruginită îl chemă pe Tao-tsu.

— Plecăm. Tu însă ia-te după noi. Cînd ai să vezi că dau cu piciorul în ușa unei magazii, să știi că acolo trebuie să intri și să mă aștepți...

După ce șopti asta în grabă, chinezul țipă ceva pe glasul ei de fată. Apoi adăugă tot în șoaptă:

— Dacă ți-e somn, culcă-te! Te deștept eu!

*

* * *

Magazia în care intră Petea se afla la marginea Șanhaiului, în preajma unor antrepozite, unde se afla și locuința lui Tao-tsu. Era întunecată beznă, dar băiatul avea o lampă de buzunar. Dădu peste o clădăraie de odgoane, năvoade și coșuri pescărești. Și deși acolo nu se afla nici un singur peștișor, mirosul de sărătură era atît de puternic încît imediat te năpădea o sete cumplită. Petea se așeză pe un colac de odgoane. Timpul se scurgea cu o încetineală de gastropod, iar cînd fugarul nostru își spunea că așteaptă de pomană, auzi cum cineva parcă ar scrijele în ușa. O deschise brusc și aprinse lampa. În prag era Iuan; în botul acestuia se afla un pachetel, iar înăuntru trei gogoși. Petea mulțumi în gînd prietenului său care se gîndise să-i trimită această cină și începu să înfulece cu poftă. Cît timp Petea a mîncat prima gogoasă, Iuan n-a spus nimic. La a doua însă dădu vizibile semne că i s-a făcut și lui de gogoși. „Are dreptate, își aminti băiatul. I se cuvine și lui o parte pentru munca depusă cu transportul“. Și îl aruncă o bucățică. „Aha, te lingi pe bot. Mai vrei? Să-ți mai dau atunci... Dar, stai, pînă vine Tao-tsu am putea încerca o experiență de dresaj“.

Și Petea scoase un fluier. Suflă în el și, deși nici un sunet auzibil de o ureche omenească nu se produse, Iuan cliui atent ure-

chile. Era un fluier emițător de ultrasunete, adică cu o frecvență mai mare de 20 kilo-herți, care reprezintă limita superioară a audibilității umane. Ciinele însă nu-și bătea capul cu asemenea probleme. Ceea ce voia el era o bucăciță de gogoasă. Petea îi trecu pe la nas dulcele aluat jinduit și-l invită să se ridice în două labe. Iuan se supuse și în clipa în care îi viri în bot bucăcița șuieră o dată.

Repetă procedeul ăsta pînă ce reîncarnarea lui Kublai-Khan deprinse nobila poziție verticală doar la auzul unei emisii de ultrasunete. Din fericire pentru sufletul lui Kublai-Khan, Petea nu-l mai iniție și în alte năravuri omenești, deoarece gogoșile se terminară curind, iar Tao-tsu apărură, în sfîrșit, și el.

— Ți mulțumesc pentru gogoși...

— Pentru ce? A pentru iutiao...

— Cum ai spus?

— Iutiao. Așa se cheamă pe chinezește ce ți-am trimis cu Iuan.

— Aha!

— Nu ți-e somn?

— Lasă asta! De ce ai întirziat atît?

— Am așteptat pînă ce a început să sforăie tata...

— Vasăzică te-ai hotărit să mergi cu mine?!

— Nu m-am hotărit.

— Dar mi-ai promis că mergi dacă-ți spun unde...

— N-am promis nimic!

— Ba chiar ai și jurat că n-ai să mă trădezi.

— O să țin jurămintul.

— Hai, nu mai fă pe prostul! Ce rost are să nu mă trădezi dacă nu vii cu mine?

Tao-tsu rise.

— Nu-ți pot da un răspuns limpede dacă nu-mi spui totul: unde vrei anume să ajungi, despre ce comori vorbeai, ce vrei să faci cu comorile astea? Noi, chinezii, sintem un popor foarte socotit!

— Văd! oftă Petea. Și unde lași romantismul?

— La intrare, rise din nou Tao-tsu viclean. Ei, dă-l drumul!

Și Petea îl informă pe scurt despre expediția în Tibet și despre hotărîrea lui de a o ajunge pe Tania.

— Și cum vrei să ajungi la Lhasa?

— Pe drumul cel mai scurt, pe lanțizian.

— Și apoi?

— Prea ești curios!

— E dreptul meu de vreme ce vrei să mergem împreună.

— Dacă ți-e frică, n-ai decît să rămii.

— Ai dreptate, mi-e frică! spuse puțin jignit Tao-tsu și, făcînd stînga-imprejur, ieși din magazie.

„Nu m-am purtat frumos cu el“, se muștră Petea în timp ce Iuan se întoarce și el ca să-și urmeze stăpînul. Petea suflă în fluierul său și ciinele, sub influența noului său reflex condiționat, se ridică în două labe, apoi vădit nemulțumit își continuă drumul.

— Tao-tsu! strigă băiatul, fugind în urma animalului.

— Ce faci atîta larmă? îl certă chinezul, care se ivi deodată purlînd în mină o legăturică. Vrei să trezești tot cartierul?

— Așadar, totuși ți-ai luat cu tine romantismul! rise Petea și, luîndu-l în mîna, i-o strînse cu neînchipuită bûcurie.

E rîndul lui Pêtea să jure. Vor fi străbătuși 8.700 de li. „Nici măcar un copil nu se mai poate rătăci în China”. Iuan frînează depășirea normelor. Pe țărmurile lanțzîului, O veste alarmantă. Facem cunoștință cu răpitoarea frumusețe: Ciu-tzei.

Așadar, în ciuda socotinței cu care se lăuda, Tao-tsu își luase totuși bagajele, trădindu-și astfel latura romantică a sufletului său.

— Tao-tsu, îi spuse Petaea, așezîndu-se pe o lespede din fața magaziei, mă bucur că vrei să vii cu mine. Crezusem că te-ai supărat și-mi părea rău, fiindcă am impresia că ești un băiat de ispravă...

— De, sînt eu puțin supărat, dar o să-mi treacă. Mai ales dacă-ți iei și tu unele angajamente.

— Ce angajamente ?

— Uite, să vorbim ca doi oameni serioși ! Ne unește un interes comun ; tu vrei s-o ajungi pe sora ta, iar eu vreau să plec de lângă tata, care-mi scoate sufletul...

În timp ce vorbea, Tao-tsu îl mingiia pe Iuan. Petaea își lăsă mina pe mina chinezului și i-o strînse.

— Și acest prilej mi-l dai tu. E bine totuși să ne înțelegem de la început : înțeleg că tu trebuie să fii conducătorul expediției noastre, e doar ideea ta. Dar și tu trebuie să pricepi că nu mi-am lăsat un tată-zbir ca să mă leg de un prieten-țiran.

— Tao-tsu...

— Nu te invinuiesc, ci numai te previn. Tu ești un om repezit, ceea ce nu e bine. De aceea înainte de a pleca la drum, îți cer să faci un jurămint.

— Spune !

— Jură : „Să mă prefac într-un tigru vărgat și prost dacă voi lua o hotărîre fără să mă sfătuiesc mai întîi cu Tao-tsu”.

— Tu crezi că tigrii sînt proști ? rise Petaea.

— La noi așa e ! Tigrii sînt întotdeauna pătăliți de celelalte animale mai iscusite la minte — de vulpe, de cerb.

— Tu cine ești, vulpea sau cerbul ?

— Eu sînt Tao-tsu, un băiat mai cumpănit decît tine. Ei, jură ! Și Petaea repetă formula sacramentală.

— Bine ! Adică spune și tu „amin” !

— Amin !

— Așa, acum, comandantule, strînge mina expediției tale !

— Am putea să ne culcăm ! propuse „comandantul” după ce strînse mina micii lui expediții.

— Dimpotrivă, putem s-o luăm din loc.

— De ce ?

— Vrei să dea tata peste noi ?

— Și unde să mergem ?

— Spre Tibet.

— La ora asta ?

— Ai bani la tine ?

Petea își scoase la iveală toată averea și, la lumina lămpii de buzunar, Tao-tsu făcu bilanțul, după care trase concluziile.

— E o sumă frumușică! O să ne prindă bine, măcar pentru începutul călătoriei noastre.

— Deocamdată însă, dragul meu Tao-tsu, mărturisi Petea căs-cind cu atîta poftă că-i pîrîră fălcile, mi-e cam somn...

— Nu mă demobiliza! gemu chinezul prin căscatul care-l molipsise și pe el. O să dormim în tren. Dacă mai prindem unul, miine înainte de amiază sîntem la Nankin...

— Ceea ce n-ar fi deloc rău, aprobă Petea care, ca să se dezmeticească, începu să-și tragă singur cîteva palme. Nu, așa nu merge! Nu-i vreo cișmea prin apropiere?

După ce se inviorară și băura pe nerăsuflăte, s-au îndreptat spre gară. Pe drum, Petea își împărți frățește hainele cu Tao-tsu, redobîndindu-și zveltețea și ușurința în mișcări. Ceea ce era de prisos să îmbrace, precum și lucrurile chinezului le viriră în rucsac, pe care se înfeleseră să-l poarte cu rîndul.

— Știi tu cît de lung e drumul pe care-l vom străbate? întrebă deodată Petea.

— Cred că e foarte lung! răspuse evaziv Tao-tsu.

— Ei, spune și tu o distanță.

— Ceva mai mult decît de la Harbin, de unde am venit noi pînă aci...

— Hai să vedem!

Și apropiindu-se de un felinar, Petea scoase din buzunar o hartă a Chinei.

— vezi, nu ne putem rătăci! rosti mîndru băiatul.

— Atunci, scoate-ne la gară! glumi chinezul.

— Dacă îți să întîrziem, te duc, căci am și o hartă a Șanhaiului. Uite, de la Harbin pînă aci sînt vreo 2.300 km, să spunem că ați mai ocolit pe drum, așadar, 2.500 km. În schimb, de aci pînă la Lhasa sînt aproximativ 5.000 km, adică de două ori mai mult.

— Nu-i cam mult?

— Păi măsoară și tu, aci e scara: linia asta înseamnă 500 de kilometri...

— Nu de asta-ți spun. Nu-i cam mult pentru noi?

Petea fu cît p-aci să arunce o vorbă de sfidare, ceva în genul „ți-e frică?” sau „ai început să te codești?”, dar se răzgîndi la timp și spuse de parcă ar fi discutat despre un lucru foarte simplu.

— Nu-i prea mult.

— Și eu cred că vom izbuti.

— Adevărul e că nu-i chiar așa de puțin, continuă Petea luîndu-și de braț prietenul. 5.000 de kilometri fac vreo 8.700 de li, ceea ce e o cale bunicică...

— Grozav!

— Dar gîndește-te și tu, asta înseamnă abia a opta parte din lungimea ecuatorului...

— Și de două ori și jumătate mai puțin decît „Marșul cel lung”.

Această dispută statistică rămase însă neterminată, deoarece cei trei exploratori (dacă e să-l socotim și pe Iuan) ajunseră la gară.

— Ce facem cu Iuan?

— Il luăm cu noi.

— Sigur că-l luăm, dar cum? Dacă nu ne lasă...

— Să întreo...

— Mai bine nu mai întreaba... în cazul cel mai bun, ne pune să-i scoatem și lui un bilet...

— Atunci, să-l camuflăm. Il băgăm în pardesiul tău, iar când ajungem în tren îl ascundem sub bancă.

— Dar el e de acord?

— Va înțelege situația și se va supune.

Avură noroc. Un tren pleca peste o oră spre Nankin. În timp ce Petea scoase două bilete, Tao-tsu ținea pe umăr curioasa desagă în care, jignit, bufnea destul de încet, mai mult demonstrativ, cel de-al treilea explorator.

O dată instalați în compartiment, își strecurară discret tovarășul sub bancă și în curind sfiorăitul lor se contopi cu acela al celorlalți pasageri. Fură deșteptați de controlorul de bilete după ce trenul pornise la drum; dar după ce îndepliniră această formalitate, cei doi prieteni își zimbiră și stringindu-se unul de altul, lunecară imediat pe povârnișul ciudat al visului lor întrerupt.

*
* *

În timp ce Petea și Tao-tsu dormeau satisfăcuți și liniștiți, la Șanhaï, directorul taberei internaționale de pionieri avea o noapte albă. Anunțase forurile superioare de plecarea neașteptată a băiatului. La ora 1 de noapte fu chemat de Pekin.

— Am aflat că ți-a fugit un pionier care abia venise în tabără, spuse cu un ton ironic tovarășul de la minister. Așa bine o duc copiii acolo?

— N-a plecat de rău, se justifică directorul. Voia să-și întilnească o rudă care face parte dintr-o expediție.

Și citi rindurile trimise de fugar.

— Și ce măsuri ai luat?

— Am telegrafiat Taniei Tumanova...

— La Lhasa?

— Da.

— Adică peste cîteva săptămîni cînd va ajunge expediția acolo, tovarășa Tumanova va afla „noutatea”...

Directorul înghiți și această ironic și continuă gîndindu-se că multe mai are de îndurat și de învățat un dascăl de la elevii săi.

— Mi-am dat seama...

— Și ce-ai făcut?

— M-am gîndit să anunț...

— Nu mai e nevoie, am anunțat eu. Mîine cînd va ajunge la Nankin, „eroul nostru” va fi primit cu foto-reporteri. E un caz foarte bun pentru revistele de copii, care se plîng că n-au material critic interesant.

De astă dată, sarcasmul șefului său țintind departe, directorul taberei se simți mai puțin stînjenit. De aceea strecură o întrebare îndrăzneată.

— Și dacă nu-l descoperim la Nankin?

— Atunci îl vom descoperi la Anjîn, la Uhan, la Ician...

Directorul taberei zimbi; îi plăcuse acest răspuns. În ciuda situației neplăcute în care îi pusese, fuga lui Petea Tumanov le va arăta că ceva se schimbese pe meleagurile lor în ultimii ani.

— Aveți dreptate, își concretiză directorul aceste gânduri. Astăzi nici măcar un copil nu se mai poate rătăci în China.

— Bine, bine! mormăi tovarășul de la minister. Vezi însă să nu-ți mai fugă și alții. Nu te dai cu capul de pereți ca să arăți că ești sănătos.

*
*
*

Neștiutori de alaiul care trebuie să-i aștepte la Nankin, Petea și Tao-tsu se treziră în zori odihniți și bine dispuși. Călătorii pasageri din compartiment mai dormeau. Cei doi băieți mai cășcară puțin, se trecură la ochi, apoi se priviră și își zimbiră din nou. Ce să le faci? Ascundeau ei o taină și cum se priveau, le venea să zîmbească. Deodată băgară de seamă că între ei se virise un pasager care cu capul sub pardesiu trăgea la aghioase.

Tao-tsu își aduse aminte de cîinele lui și se aplecă să-l caute sub bancă. Iuan nicăieri! Stînd așa cu capul în jos, observă că intrusul care-i despărțise n-avea picioare, în schimb, de sub pardesiu ieșea virful nerușinat al unei cozi. Chinezul se grăbi să-și camufleze din nou patrupedul tovarăș de drum.

După ce chicotiră pe infundate de farsa pe care le-o trăsese Iuan, începură să discute firește despre călătoria lor.

— Vezi ce bine am făcut că am pornit imediat! se laudă Tao-tsu și spre a-și întări spusele scoase din rucsac un pachețel cu *iutiao*.

— L-ai lăsat pe taică-tău fără gogoși, se veseli Petea mușcînd din aluatul gros.

— Parcă de gogoși îi mai arde lui acum, după ce m-a pierdut pe mine! rosti cu o nostimă tristețe Tao-tsu. Apoi privind pe ferastră, trecu la un subiect mai actual.

— Cred că mai mult de trei sferturi din drum a rămas în urma noastră.

— Ai mai fost pe-aici?

— Nu, dar vezi acolo pe dreapta, departe, în zare, un *kinpo*, adică o oglindă de apă?

— Văd. E Iantziul, nu?

— Chiar el. Asta-mi arată că nu mai avem mult și ajungem la Cințzin, de unde pînă la Nankin nu mai sînt decît vreo 60 de kilometri.

Petea își despături harta și după ce o privi spuse:

— A fost prețios sfatul tău, Tao-tsu. Dacă ajungem cu bine la Nankin, înseamnă că ne-am întrecut norma.

— Avem și normă? Nu mi-ai spus. Să nu fie prea mare.

— Am întrecut-o fără să știi, darămite dacă știi!

— Și cit e mă rog această normă?

— Hai să-ți arăt și ție cum am calculat-o! Azi 10 iunie 1954, orele 1 și 25 noaptea, a pornit din Șanhai expediția noastră spre

Tibet. Cumnata mea va ajunge la Lhasa la 22 iunie și va sta acolo două săptămâni. Așa că avem la dispoziție aproximativ 25 de zile...

— Ba 30 de zile...

— Las'că-i bine cum am socotit eu... E o cifră mai prudentă și mai rotundă. 5.000 km împărțiți la 25 fac 200 km pe care trebuie să-i străbatem zilnic. Dacă azi vom face 300 km înseamnă că ne-am realizat 150% din normă.

— Să crezi tu că vom acoperi zilnic 350 de li.

— De ce exagerezi? Nu sînt decît 348 de li.

— Cînd o să dăm de munți, n-o să facem nici măcar un sfert din cit ți-ai propus.

— Asta o presupun și eu. Tocmai de aceea am luat o normă mai mărișoară, tocmai de aceea pînă dăm de munții Sicanului trebuie să ne depășim norma regulat și nu numai o dată, ci de două, de trei și chiar de patru ori, adică de cîte ori ne-am micșora-o mai tirziu.

— Așa că am făcut foarte puțin astăzi! spuse dezamăgit Tao-tsu, pe care raționamentul gospodăresc al lui Petea îl umplu de un subit respect.

— Ei, pentru început nu-i chiar rău, zise mărînimos pionierul sovietic. De altfel mai avem înaintea noastră o după-amiază.

Acestea erau calculele destul de înțelepte pe care și le făceau cei doi băieți, în vreme ce cîțiva foto-reporteri se pregăteau să-l primească pe Petea la Nankin. Din fericire pentru expediția lor însă, norma nu a fost depășită chiar atît de lesne.

Toată incurcătura a pricinuit-o Iuan. După ce au trecut de Cin-zian, intră controlorul de bilete, care își făcu cît se poate de pașnic meseria. Cînd să termine, însă, în loc să treacă mai departe, își umflă ca un dragon nările și întrebă ceva pe chinezește. Petea văzu adînd pe chipul prietenului său o mimică alarmantă.

— Ce vrea?

Spune că-i miroase a ciine...

Ceilalți pasageri prinseră să adulmece și ei aerul.

— Călătorește cineva cu animale? se informă controlorul care și începu să caute pe sub bănci.

— Cred că eu miros a ciine! se repezi Tao-tsu. Avem un ciine acasă și mi-a rămas duhoarea lui pe haine.

Nările dragonului se apropiară de veșmintele lui Tao-tsu și păreau a fi mulțumite de expertiză.

— Să știi că e același miros ca al ciinelui tău! spuse controlorul. Și cînd să iasă, se mai întoarse și întrebă:

— Cum îl cheamă pe ciinele tău?

— Iuan! răspuse involuntar micul chinez.

— Așa!? Iuan, vino aci! strigă deodată controlorul, și cum era normal, posesorul numelui își scoase circumspect virful botului de sub ascunzătoarea lui.

— Dumnealui e Iuan?

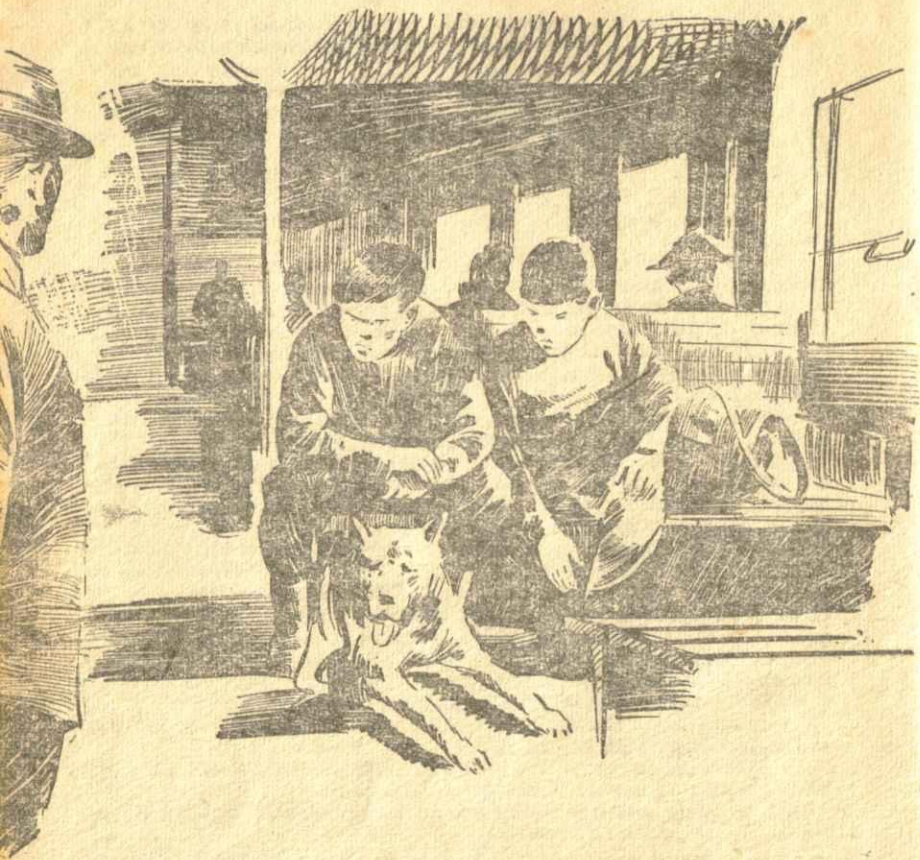
— A! Iuan!? Cum ai ajuns aici? se miră Tao-tsu. Foarte curios! Cum s-o fi strecurat sub bancă?

— O să vă povestească el mai tirziu, îl liniști vicleanul controlor. Deocamdată plătește te rog biletul pentru Iuan și amenda...

Și spuse suma cuvenită.

Tao-tsu îl puse la curent pe Petea cu cele discutate.

— Ei drăcie! N-are nici un rost să-i plătim atîția bani tocmai cînd să ajungem la Nankin. Fă ce știi și descurcă-te. Spune-i că nu mai avem bani.

— Nene, de ce ești rău cu Iuan? N-a știut că trebuie să scoată bilet, că altfel nu se strecura sub bancă.

— Ia mai lasă prostiile astea! făcu supărat controlorul. Iuan e al tău și tu vei plăti pentru el.

— Cum o să plătesc? N-am bani!

— Atunci o să coborîți la prima stație și o să mergeți pe jos la Nankin.

— Ce zice? întrebă în șoaptă Petea.

— Ne dă jos la prima stație...

— Foarte bine! E mai ieftin.

Și la prima gară cei trei exploratori coborîră mulțumiți că făcuseră o importantă economie de bani, dar necăjiți că, scăpînd prilejul să depășească norma pe care și-au impus-o, pierdeau aproape 60 de kilometri. Dacă ar fi bănuț că acești 60 de kilometri le salvau expediția, băleții ar fi fost de bună seamă mai puțin supărați.

În stația aceea necunoscută, trenul nu stătu mai mult de un minut. În clipa în care Petea și restul expediției se îndreptară spre ieșire, iar trenul se și puse în mișcare, un pasager aflat la fereastra unui compartiment îi observă și părintu-i-se că recunoaște pe unul dintre copii, își stăpini cu greutate o exclamație în același timp de bucurie și de ciudă.

*
* *
*

Cea dintii zi a expediției celor trei avea să fie bogată în impresii, întâmplări și descoperiri.

— De ce ai cotit-o la dreapta? întrebă Tao-tsu. Părerea mea e să ne luăm după calea ferată. E drumul cel mai scurt.

— Vreau să ieșim la țărnuțu lanțului.

— Ce nevoie ai de el?

— Ard de nerăbdare să-l salut.

— Asta-i acum! O să ai toată vremea cale de 5.000 de li. Acum însă să luăm trenul de la prima stație ca să ne putem depăși norma.

— Nu. Nu mai vreau să avem neplăceri din pricina lui Iuan și apoi trebuie să facem economie...

— Economia nesocotitului! Sau te gîndești poate că vom ajunge la timp în Tibet pe jos și încă pe ocolite?

— Las'că știu eu ce gîndesc!

— Puș rătășag că ai uitat jurămîntul.

— Cum o să-l uit. Ascultă, dragul meu Tao-tsu: dacă ieșim la șosea avem șansa, e drept nu prea mare, să facem drumul într-un camion.

— A! E posibil...

— Degeaba te grăbești să înțelegi că fără mine tot nu vei izbuti...

— Nu te mai împăuna așa! Am înțeles! Vrei să rugăm pe un șofer să ne ia pină la Nankin...

— N-ai ghicit. Pină la Lhasa.

— Care-i nebunul ăla?

— Ei, ai văzut? Acum ciulește-ți urechile: expediția din care face parte cumnata mea urma să plece din Șanghai cu cîteva camioane. Prima lor haltă este Nankinul, de unde vor mai lua cîteva camioane cu provizii și aparate de la Institutul de geofizică. Acum ai priceput?

— De-abia acum nu mai pricep nimic. Cel mai cuminte lucru era să ajungem cît mai iute la Nankin...

— Dar dacă au întîrziat pe drum?

— Crezi că i-am putea întîlni?

— În sfîrșit!

— Știi ce se va întîmpla pină la urmă? Sora ta o să te trimită înapoi la tabără, iar eu o să fac singur cu Iuan pelerinajul la Lhasa...

— Nu mă trimite că e prea complicat.

— Nu-mi place ideea ta. Prea sîntem aproape de Șanghai.

— Ia te uită! exclamă deodată Petea. Chiar numai pentru asta și merita să venim pină aci.

Tot vorbind, băieții ajunseră la malul Fluviului Albastru, lanțuțu, care, de la izvoarele-i din munții Tînhaiului (unde mongolii îl numesc Mur-Usu, iar tanguții Di-Ciu) și pină la vărsarea lui în Marea de Sud a Chinei, străbate de-a lungul a nouă mari provincii

peste 5.200 km. Deși ca lungime este al patrulea fluviu din lume (il întrec Mississippi, Nilul și Amazoanele, iar Obi și Ienisei îi sînt egali), lanțulul e, desigur, din punct de vedere istoric, cea mai însemnată arteră fluvială de pe pămînt: în bazinul său locuiesc mai mult de 200.000.000 de chinezi. Și acești oameni reprezintă nu numai a douăsprezecea parte din populația planetei, ci și continuatorii celei mai vechi civilizații umane.

Petea și Tao-tsu priviră un timp încintați întinderile brăzdate de jonci, șampanuri și vapoare de mare tonaj, și întorcîndu-se unul spre altul schimbă din nou un complice zîmbet victorios, căci în acel moment ei n-aveau cum să știe cîte pîrpeții și primejdii vor trăi străbătînd străvechiul lanț.

Ajungînd în dreptul caselor unui sat, întrebă pe un pescar care-și repara năvodul dacă n-a văzut cumva pe șoseaua Șanhaiului camioanele expediției. Omul le răspunse rîzînd că pe șosea se scurg mai multe camioane decît jonci pe lanț. Ce-1 poate sfătui e să meargă înainte cîtiva li pînă vor da de un depozit de benzină. Acolo mai degrabă vor putea să afle ce doresc. Pînă la depozit, după cum era de așteptat, cei doi exploratori se certară. Tao-tsu își exprima încă o dată dezacordul cu privire la planul lui Petea, acesta din urmă susținu punctul de vedere al conversației în fapte; criticile reciproce se întîrî pînă ce, plictisit de atîta larmă zadarnică, Iuan fu nevoit să intervină ca arbitru și cu cîteva lătrături pline de autoritate puse capăt disputei. Tăcerea și seninătatea nu sînt însă apanajul adolescenței, așa că foarte curînd li se uri să umble fără o activitate orală și cel mai bun pretext fu însuși depozitul care se vedea înaintea lor, la cîtiva zeci de metri.

— Vezi că te-ai burzului fără nici un rost! începuse Petea.

— Pierdem timp, asta vîd!

— N-ai spirit de observație: gara care se află la stînga șoselei n-ai remarcat-o.

— Adică vrei să luăm trenul?

— Dacă n-aflăm ce căutăm, nu ne rămîne altceva.

De bucurie, chinezul scoase un țipăt și făcîndu-și vînt sări peste cap, spre mirarea cîtorva drumeți.

— Ascultă, Tao-tsu! se indignă Petea. Îți dau un avertisment.

— Ce vrei?

— Recunosc că ești un minunat planificator al expediției noastre, dar tocmai din acest motiv te invit să te porți serios. De ce îți cu tot dinadinsul să ne compromiți?

— Să vă compromit? Pe cine?

— Pe mine și pe Iuan.

— Iuan! strigă jignit stăpînul său. Tumba!

Și seriosul Iuan, uitînd complet de prestigiul expediției, descrise și el un cerc în aer. Acum Petea nu se mai putu abține și rîse:

— O să organizez spectacole cu voi.

— Dar cum crezi tu că ne vom ciștiga orezul după ce se vor termina banii! răspunse cu obișnuita-i înțelepciune micul chinez.

Cum îi zări, vînzătorul de la depozitul de benzină le făcu semn cu mina de parcă ar fi fost vechi cunoscuți.

— V-ați trezit cam tîrziu, voinicilor! le strigă el prietenos.

— Ce zice?

— Că ne-am trezit cam tîrziu.

— Așa sînt oamenii prin părțile astea?

- Știu și eu? N-am mai fost pe aci. Cred că ne confundă.
- Cu un sfert de oră dacă veneați mai curind, l-ați mai fi găsit... le spuse cu părere de rău vinzătorul, în timp ce umplea cu benzină rezervorul unui autoturism.
- Pe cine l-am fi găsit? se interesă Tao-tsu.
- Pe tovarășul care vă căuta. M-a întrebat dacă n-am văzut doi copii: un chinez și un rus insoțiți de un dulău.
- Tao-tsu îi traduse lui Petea noutatea.
- Or mai fi în China și alți băieți insoțiți de un ciine! opină Petea.
- N-ați venit voi cu trenul de la Șanhai?
- Ba da.
- Și ați coborît la stația dinspre Cințian.
- Da. Da de unde știi?
- Mi-a spus tovarășul care vă căuta.
- Cum află astea, Petea îi trase de haină pe Tao-tsu și-i șopti.
- S-o ștergem cit mai iute! Sintem urmăriți!
- Și o întinseră mai departe. Tao-tsu mai apucă să întrebe pe vinzător.
- N-ai văzut cumva camioanele unei expediții de la Șanhai?
- Unde mergeau?
- Prin Nankin spre Tibet.
- N-am văzut decît niște camioane care au luat-o spre Hanciu.

*

Descoperirea faptului că erau urmăriți îi tulbură grozav pe exploratorii noștri. Expediția era în primejdie. În adîncul sufletelor însă ei se bucurau de această primejdie care dădea un farmec în plus aventurii lor, dovedindu-le că era vorba de o întreprindere serioasă.

— Ce ne facem? îl interpelă Tao-tsu pe „comandant“, cînd se așezară la sfat sub umbra unui prun.

— Trebuie să ne facem nevăzuți! Și în orice caz, să nu mergem cu trenul! Îți dai seama ce noroc am avut că am coborît...

— Să i-o mulțumim lui Iuan!

— Și mie, nu?

— Și ție, în cel de-al doilea rînd.

— Și zi, trebuie să devenim invizibili?

— Da.

— Dar cum se poate una ca asta?

— Nu se poate.

— Atunci? Vrei să ne despărțim?

— Nu. Chiar dacă am face-o, tot voi fi recunoscut.

— Schimbă-ți identitatea!

— Asta m-am gîndit și eu. Voi deveni chinez.

— Aaa! exclamă Tao-tsu, și drept semn de entuziasm făcu la repezeală o tumbă. Aci nu ne vede nimeni, așa că mă pot bucura în voie... Am o idee strașnică!

— Mai întii s-o auzim.

— Te vei deghiza în...

— În ce?

— Ei ghici ?

— Numai să nu-mi propui o reîncarnare.

— Cine poate ști ! te vei dechiza în chinezoaică.

Îndată le veni în minte toată povestea întâlnirii lor și izbucniră în hohote de ris. În cele din urmă, Iuan îi readuse la ordine. Tao-tsu se puse apoi pe treabă, scoase dintre lucrurile lui rochia lui Giu-lin, o perucă și câteva fleacuri legate de îmbrăcămintea unei fete. Plin de competență, începu să-l dichisească pe „comandant” și, după ce-i potrivă pe cap și peruca pe care, pentru orice eventualitate, i-o prinse cu o băsmăluță de bărbie, îl măsură din creștet până în tălpi și declară satisfăcut :

— Dacă n-ai nimic împotriva, ne putem căsători !

— Cum o să mă cheme ? se informă practic Petea.

— Să spunem tot Giu-lin, ca să fim chit ! Mai bine însă să nu te cheme în nici un fel, pentru că tu, draga mea, ești mută !

— Da, nu strică să fii și mută ! se strimbă Petea. Apoi oftă. Ei, dacă ar ști Tania ce sacrificii fac eu pentru știință.

— Într-adevăr, sînt necesare unele sacrificii, întări Tao-tsu, privindu-și „comandantul”. Uite, de pildă, va trebui să-ți sacrificăm extremitățile sprincenelor.

Și fără să aștepte consimțămîntul lui Petea, prinse a-i ciuguli sprincenele.

— Mă doare ! gemu „comandantul” pe care îl podidiră lacrimile.

— Doare, așa-i ! Dar să vezi ce chinezoaică pe cînte ai să fii !

O dată machiajul făcut, artistul nostru scoase un cărbune și îngroșă cu iscusință sprincenele care au rămas tefere din măcei ; apoi, cu o realistă trăsătură de penel, prelungi pieziș cozile ochilor lui Petea.

— O frumusețe ca tine nu se mai găsește decît în provincia An-hoi ! mărturisi plin de admirație Tao-tsu. Privirile tale m-au dat gata ! Știi cum are să te cheme ? Nu Giu-lin, ci Ciu-țzai, adică „Strălucire de mărgăritare”.

Capitolul V

E. C. I. T. — 1954 are de îndeplinit cîteva sarcini dificile. Un român se dovedește a fi „Inamicul public nr. 1”. Cîteva construcții grandioase și trei mici călători ciudați. Van Er povestește cum i-au furnizat americanii o camionetă. Un om se interesează de expediție, dar din pricina unei muzicuțe intră în conflict cu Iuan. Tao-tsu are motive de bucurie, iar Petea de îngrijorare.

Să-i părăsim acum puțin pe micii noștri prieteni pentru a vedea cum fusese organizată expediția la care participa Tania. „E.C.I.T.-1954” înseamnă „Expediția complexă internațională în Tibet”. Complexitatea și caracterul internațional al acestei acțiuni crează, în ciuda unei conștiințioase organizări de cîteva luni, o dificultate după alta.

Sarcina principală imediată a expediției era să prospecteze amănunțit din punct de vedere geologic și geofizic o anumită zonă de la granița Tibetului cu India, zonă în care explorările făcute cu un an în urmă indicau posibile zăcăminte radioactive. Dacă acesta ar fi

fost singurul obiectiv al expediției, treaba ar fi fost complicată doar din pricina condițiilor greie de cercetare la altitudini de peste 4.000 de metri. Organizatorii expediției însă socotiseră că prospectările și sondajele care urmau să fie efectuate de geofizicienii trebuiau să folosească și unor cercetări paleontologice și arheologice, lucru obișnuit cu asemenea prilejuri, întrucât aduce o mare economie de muncă și de timp. De altfel, pentru această metodă complexă de investigație a solului tibetan, pledau trei argumente hotărâtoare. Primul argument e de ordin general, ținând de stadiul actual al științei prospective; considerarea simultană a unui fenomen din mai multe unghiuri de vedere nu numai că îmbogățește rezultatele, ci contribuie la o mai profundă înțelegere a lui. Al doilea argument este legat de specificul cercetărilor care trebuiau făcute. Într-adevăr, în ciuda faptului că de multă vreme savanții și-au dat seama de excepționalul interes prezentat de zăcămintele Tibetului, această regiune a fost atât de puțin cercetată, încât putea figura pe orice hartă gravimetrică sau telurică sub forma unei mari pete albe. Același lucru este valabil și în ceea ce privește studiul paleontologic, arheologic și etnografic al acestui vast ținut: cu toate că numeroși oameni de știință acordau plătoului pretibetan privilegiul de a li găzduit primele primat, adică pe strămoșii antropozilor, prea puține săpături au fost făcute acolo. Tibetul era, așadar, un adevărat „tărâm al misterelor“! Acțiunile științifice întreprinse, dacă voiau să smulgă cit mai curind vălul acestor taine, trebuiau să fie riguroase, multilaterale și conjugate. Cit privește al treilea argument, el ținea de viitorul. Se prevedea construirea unui gigant complex, la o altitudine de peste 7.500 de metri. Or, „E.C.I.T.-1954“ primise și misiunea de a construi într-un timp record în vecinătatea locului ales pentru cetatea atomică o stațiune experimentală.

Această stațiune avea să fie unică în lume (fiind instalată la o înălțime care întrecea cu mult pe acelea ale celorlalte laboratoare de acest fel), iar înfăptuirea ei necesita o atât de mare desfășurare de forțe constructive, de mijloace de transport și de materiale, încât, pe lângă acestea, sarcinile prospective ale expediției, cu toate că erau dificile, păreau lesne realizabile.

E de la sine înțeles că pentru săvârșirea acestor obiective era necesară o cantitate considerabilă de materiale științifice și de construcție, a căror greutate era de ordinul a peste două sute de tone. Problema se complică și prin faptul că aceste materiale veneau din diferite părți ale Chinei, iar unele chiar de peste graniță, din Uniunea Sovietică și din țările de democrație populară. Convoitul expediției trebuia astfel să pornească din Șanhai, iar pe drum, la Nankin și Hancou, să primească restul echipamentului și aparaturii. Plecarea din Șanhai era însă determinată de sosirea unui transport de materiale trimise din Pekin. Așa că Fin Siao-san se văzu nevoit să mai aștepte două zile, mai ales că i se telegrafiasă că la Șanhai va ajunge în acest răstimp, pe un vas polonez, geograful și cinematograful ceh Sprna, care se va alătura expediției.

În ziua de 10 iunie 1954, „E.C.I.T.“ luă, în sfârșit, startul de la Șanhai. Inginerul Fin Siao-san, antropologul Li Cian-su, însoții de geofiziciană Tania Tumanova, de speologul Alexandru Merișor și de fizicianul Sprna, care participa în calitate de cinematografist, s-au instalat într-un GAZ cu șasiul ridicat (spre a putea circula pe terenurile cele mai accidentate). În urma lor, veneau trei mari ca-

mioane. Două transportau materialul necesar săpăturilor: vagoane decovil, șine, lopiți, cazmale, roabe și o mare cantitate de coșuri pentru transportul pământului. Al treilea camion ducea lăzile bine ambalate în care se aflau instrumente științifice de mare precizie (venite de la Pekin), printre care un cabinet fotografic necesar stației experimentale, aparatele de filmat ale lui Sprna și câteva lăzi cu îmbrăcăminte (haine și albituri călduroase, ușoare, țesute din fibre speciale).

Pe drum, reprezentanții celor două democrații populare europene începură să se cicălească. Discuția pornise de la observația amuzantă, dar lipsită de orice răutate, pe care o făcuse cehul cu privire la „rechizita restrinsă” a lui Merișor.

— Mai întâi, protestă acesta jignit, ce termen e ăsta „rechizită”? Ce, noi sintem dramaturgi ca dumneata? Și apoi ce-are a face dacă-i restrinsă? Dacă eram Einstein, toată rechizita mea s-ar fi rezumat la encefal, în vreme ce dumneata ai nevoie de un camion aproape întreg...

Toți zimbiră; înțeleseseră că tovarășul lor era un om aprig.

— De ce risipești atita energie? îl dojeni cu bunăvoință Sprna. Ca să mă atingi pe mine, nu-i nevoie să-i insulși și pe colegii noștri, care, după câte știu, vor avea mai multe camioane de fiecare...

— Oricum, noi ne declarăm mulțumiți chiar numai cu prețioasa încărcătură a craniului dumitale, declară cu o amabilă ironie Li Cian-su.

— E bine totuși că ne-ai avertizat, declară Tania. De acum încolo, îți vom oferi locul cel mai bun, cel mai potrivit unui conținut atit de... fragil.

— Vă mulțumesc! surise Merișor, care în ruptul capului n-ar fi dat în vileag tulburarea provocată de replica Taniei. În orice caz, se întoarse el spre Sprna, care aștepta calm izbitor, dumneata ce atribuție vei avea? Vei fi, nu-i așa, cronicarul expediției. Fără dumneata nu vom putea face un pas?

— Cam așa! rise Sprna. Și nu uita că sint un cronicar nu numai de imagini. Pot fi și sonor. Așa că oricind îți stau la dispoziție să-ți perpetuez producțiile encefalului dumitale.

— Nu prea cred că te vor pasiona prea mult cercetările mele despre peșteri...

— Măcar din punct de vedere geografic mă vor interesa, îl înțepă indidect cehul.

— Nu mă miră! Mulți nici n-au auzit de speologie...

— De auzit, am auzit de această știință, dar, după câte mi se pare, nu din pricina ei depunem noi acum atitea eforturi.

„Ofensa” era de astă dată vădită. În căutare de aliați, Merișor se întoarse spre Li Cian-su.

— Il auzi?! Spune și dumneata: poate fi socotită sarcina noastră inferioară aceleia a geofizicienilor?

— Nu. Misiunile noastre se întregesc.

— Colegul nostru vrea să te liniștească, nu se lăsă nici Sprna, dar n-are dreptate. Judecă puțin nepărtinitor; ce mă interesează dacă afiu că Omului din Neanderthal îi plăceau căpșunile? Alceva este însă dacă descopăr un filon de uraniu...

— Dumneata poate mesteci neutroni?! Pentru mine e însă mai importantă descoperirea unei „fosile vii” decit a unei noi particule capabile să arunce planeta în aer.

— E o afirmație reacționară. N-o subscriu! se dezise laconic Li Cian-su, nemaținind seamă de solidaritatea profesională stabilită tacit între el și Merișor.

— De fapt, am vrut să spun că o „fossilă vie“ e mai pașnică decât un mezon, cedă teren speologul.

Și Merișor ar fi reacționat, depărtându-și definitiv singurul aliat, dacă n-ar fi intervenit prompt Tumanova.

— Părerea mea e că nici un om de știință adevărat nu poate fi un reacționar. Și, după cite știu, tovarășul Merișor e un talentat și destoinic speolog.

După ce anestezie astfel rănilor deschise de impulsivitatea lui Alexandru, Tania îi făcu acestuia o injecție cu antibioticul umorului.

— Criticii noștri se pling că unii scriitori au scornit teza „lipsei de conflict“. Trebuie să le dăm criticilor dreptate chiar numai dacă privim în jurul nostru. Se poate susține că sintem abandonaji de conflict? Nu e oare tovarășul Merișor un adevărat „inamic public nr. 1“?

Li Cian-su și Sprna riseră, bucurăși că conflictul lua o turnură pașnică.

— Pesemne că merit critica voastră, prieteni! recunosc mai puțin Merișor. Temperamentul îmi joacă întotdeauna festa. Dar să țineți socoteala că, de acum înainte, orice spectacol se plătește! Un suris vă costă un fen, un zimbet — un șaio, iar hohotul de ris — un yuan.

— Dar dacă mă țin de nas ca să nu rid? se informă Sprna.

— Înseamnă că intri fără bilet.

— Vasăzică vrei să-ți vinzi pielea cit mai scump, îl mai șicană cehul. Te faci tu de ris, dar măcar să ciupești ceva părăluțe!

Toți izbucniră în ris.

— Ei bine, spectacolul ăsta îl cedez în folosul celor săraci cu duhul! declară mărinos Alexandru.

— Hao! Bravo, Merișor! îi spuse făcându-i cu ochiul Li Cian-su. Sintem așadar în ciștiș!

Singurul care nu luase parte la această discuție fusese Fin Siao-gan, care conducea mașina. Tania, care stătea lângă el, văzu cum i se crestatea între sprincene o cută și înțelese că e preocupat de ceva.

— Crezi că vom întâmpina greutăți?

— Da. Mă tem că vom întârzia.

— De ce?

— Din pricina materialului pe care trebuie să-l culegem de pe drum. De la Nankin vom mai lua câteva camioane cu instrumente, aparate și mașini electrice. Iar de la Hancou trebuie să așteptăm să vină din mai multe regiuni transporturi cu materiale de construcție.

— Și ce te face să crezi că vom întârzia?

— Directorul unei uzini de lângă Lanciou care ne furnizează plăci de aluminiu și alte materiale necesare stației experimentale m-a prevenit că va întâmpina greutăți cu transportul. E drept că am comunicat la Pekin acest lucru și am primit asigurări că vor face tot posibilul să fim serviți la timp.

— Atunci n-ai de ce să te neliniștești.

— Totuși sint îngrijorat. Pentru noi, fiecare zi e însemnată. Construirea stațiunii, chiar dacă nu ne revine nouă, căci o vor face inginerii și tehnicienii pe care-i vom lua de la Nankin, reprezintă o sarcină principală.

— Dacă nu ne privește pe noi, îl întrebă Merișor, de ce ni s-a mai dat această sarcină?

— Fiindcă totuși ne privește. Noi vom fi primii ei cercetători și, ceea ce e de asemenea important, stațiunea experimentală va fi pentru multe săptămîni locuința noastră.

* * *

Trecuseră de Cințian,

— Strașnic fluviu aveți! rosti entuziasmat Merișor privind prin geamul din dreapta nesfîrșita întindere a lanțziului, de culoarea apei bogate în aluviuni. Abia îi se vede malul celălalt!

— Uneori, seara, cînd zarea e mai întunecată, ai crede că lingă tine tîlăzuieste Tun-hai (Marea de Est a Chinei).

— Ce suprafață are bazinul lui? întrebă Sprna.

— 1.700.000 de kilometri pătrați.

— Știi ce înseamnă asta? O suprafață cit a Franței, Angliei, Romîniei, Bulgariei și Spaniei luate la un loc.

— Lanțziul deține recordul mondial de întindere în latitudine: pe mai bine de 30°. Numai Nilul se mai întinde pe atîtea grade, dar în longitudine.

— Uitați-vă acolo! arată Fin Siao-șan cu mina departe spre dreapta, adică spre nord. Prin locurile acelea, dincolo de lanțzi, începele marele canal. O construcție grandioasă!

— Cînd a fost construit? întrebă Merișor.

— În secolul al XII-lea, îi răspunse Li Cian-su. A fost tăiat din ordinul unui împărat care a vrut să unească Huanhoul de lanțzi. Avea o lungime de 1.600 km.

— Adică e cel mai lung canal din lume! făcu admirativ Sprna. Vouă, chinezilor, de mult vă plac asemenea recorduri mondiale.

— Da! surise Li Cian-su. Și viaductul de peste Huanho, din apropierea Tainanului, e cel mai mare din lume.

— Ca să nu mai vorbim despre Marele Zid! completă rîzînd Tania.

— Cu Marele Zid se schimbă lucrurile, spuse Li. E o chestiune mai serioasă.

— Cum vine asta, „mai serioasă“? îl întrebă contrariat Merișor.

— Uite cum vine: Marele Zid depășește natura unor construcții, fie chiar grandioase, dar la nivel omenesc. Acest zid, lung de vreo 5.000 km, constituie împreună cu perdelele forestiere de protecție sădite în Uniunea Sovietică și cu cele câteva explozii atomice de pînă acum singurele manifestări terestre ce ar putea fi văzute de astro-nomii din Marte.

— S-ar părea că pentru noi, muritorii de rînd, sînt mai sănătoase primele două realizări ale tehnicii!

— Cred și eu!

— Ia uitați-vă acum acolo! le făcu semn cu capul Fin de astă dată înaintea lor. Toți se așteptară să vadă din nou vreo nemai-pomenită creație a geniului chinez. De astă dată însă era vorba de cu totul altceva: un băiețaș și o fetiță mergeau sfîdîndu-se pe drum, gesticulînd și trîgîndu-se de haine, în vreme ce un ciine mare, curios și foarte aferat le dădea mereu tîrcoale, mișcîndu-și elocvent coada. Pasagerii mașinii izbucniră în ris.

— Tare drăguți sînt prichindeii ăștia! spuse emoționată Tania, care, privind-o pe fetița cum merge, își aminti deodată fără să vrea de cumnățelul de la Șanhai.

— Ce-ar fi să-i filmez! se gîndi Sprna și pocni din degete. Și pe cînd treceau pe lingă ei cei doi copii, duse aparatul la ochi. Micii drumeși agitară prietenește miinile, iar fetița parcă innebunise de bucurie. Striga, făcea semne și prinse să fugă după mașină. Ba chiar, într-un avînt sufletesc, își smulse tot părul din cap și, scuturîndu-și pletele ca pe o batistă, țipa cit o țineau puterile:

— Tania, Tania!

Dar cei din mașină nu auziră și nici nu văzură această exagerată manifestare de simpatie.

După cum era de așteptat, „autodemascarea“ lui Petea stirni o nouă discuție aprinsă cu Tao-tsu și Iuan. Gilceava fu, cu toate acestea, de scurtă durată, deoarece, cînd se gîndeau mai puțin, norocul le surise sub forma unei camionete americane care în 1948 reprezentase ultimul cuvînt al tehnicii. Acum însă această mașină — peste care, sau mai bine spus, care trecuse prin atîtea lupte — zăcea în nesimțire la mijlocul drumului, asemenea unui veteran lovit de un atac de inimă. Lingă „botul“ mirtoagei, adică lingă motorul mașinii, stă-

te stăpînu ei necăjit că tocmai cînd se mai liniștiseră vremurile și-a găsit Rosmanta lui să-și dea sufletul.

— Nu ne iei și pe noi cu mașina, nene! încercă marea cu degetul Tao-tsu cînd se apropiară de camionetă.

— Asta-i ea și cînd i-ași ura „vansui!” („să trăiască“), le răs-punse șoferul, arătîndu-și dinții gâlbejiți de tutun. Să vedem dacă o pot învia.

— Dar dacă o învii, nu ne lași! se asigură băiatul.

— N-am lăsat-o pe ea (și șoferul arată mașina), n-o să vă las nici pe voi. Dar ca plată trebuie să mă ajutați.

Șoferul era unul dintre milioanele de luptători ai armatei de eliberare. Părul îi era spuzit de fire albe, pielea tăbăcită de vinturi, de ploii, de arșiță și geruri, buza răsfrintă pieziș amintea amărăciunea unei vieți aspre, dar privirile ochilor, mărginiți la colțuri de o mie de riduri, risipeau lumina veselă și bună a omului care a învins amărăciunea.

Copiii îl ajutară cum putură sau mai de grabă îl incurcară, dar pesemne că „tian-dao” * îi mai hărăzea hodorogei o viață lungă, căci cilindrul motorului prinseră glas.

— E un trofeu de la drăguții de americani, le spuse copiilor șoferul, pe care-l chema Van Er.

Se inghesuieră toți trei la volan, după ce pe Iuan îl așezaseră peste niște lăzi.

— Și dumneata de unde-l ai? Chiar de la americani? se interesează Tao-tsu.

— Nu, mi l-au furnizat prin cineva, spuse zîmbind viclean Van Er. Și, în timp ce, duduind din toate încheieturile ei, mașina gonia spre Nankin, șoferul își depănă amintirile.

— În 1929, sovietele noastre stăteau tare prost. N-aveau arme și nici îmbrăcăminte. Molimele și iarna ne zeciuiau. Luni de-a rîndul nu mîncam decît făină de ovăz sau dovleac. La fiecare trei ostași roșii, doar unul avea o pușcă, iar pentru fiecare pușcă nu erau decît două cartușe. După douăzeci de ani, cele citeva mici detașamente revoluționare care porniseră răscoala de la Nancian am devenit patru milioane de soldați și am eliberat jumătate din popor. În anul acela, tocmai am terminat școala de mecanică. Îmi spuneam eu privind cu jînd la tovarășii care aveau ce mîna: „De ce nu primesc și eu în dar o mașinuță, că știu ce-aș face cu ea!” Și, într-o încăierare, ce credeți? O zăresc! Zburda pe drum cu alte citeva surate de-ale ei. Mă reped la ciankașistul care o conducea, îi vir pistolul sub nas și-i zbir în ureche: „Narcu? Încotro? Am auzit că mă cauți să-mi predai mașina”. „Eu?!”, îmi răspunse el uluit, apoi pesemne că în mîntea lui se făcu lumină, că începu să ridă ca un nebun. „Da, da, taicun (excelență), îți predau mașina cu mine cu tot”. Parcă mult îl costa! i-o dăduse și lui vreun Bill ca să care arme împotriva hunciao-ului (torentul roșu). Pînă la urmă, însă, tot în mîniile noastre au intrat și tunuși, și mitraliere, și puști, și avioane, și autocamioane, și locomotive, și tancuri, și vase de război... Așa că, dacă facem socoteala, domnii furnizori americani au pierdut vreo 6 miliarde de dolari și 600 milioane de mușterii, iar gomindaniștii și-au pierdut pămîntul de sub picioare și obrazul. Asta se întîmplă cînd te amesteci în treburile altora! N-ar fi fost mai bine pentru toți dacă am fi fost lăsați să ne vedem de-ale noastre?

* Tian-dao înseamnă la道家 „cale cerească”, expresie înțeleasă de materialiști ca „lege a naturii”, iar de idealiști ca „voință cerească, destin” (N. A.).

— Desigur! aprobă din suflet Tao-tsu, și Petea se grăbi să bîigule niște sunete asemănătoare.

Van Er nu numai că-i salvase pe ziua aceea, ci, după cum îl arăta vorba, era un om bun, drept și cu un umor simplu, ceea ce îl făcu copiilor îndată simpatic.

— Și erau mulți ciankaișiștii ăștia? întrebă Tao-tsu.

— Erau. La început, poporul crezuse că Gomindanul va face și va drege după cum făgăduia. În douăzeci de ani însă și-a dat toată arama pe față, și pînă la urmă numai fricoșii, proștii și tilharii mai țineau cu Cian Kai-și!...

— Și acum ce fac ciankaișiștii?

— Unii au șters-o în Taiwan, iar alții au mai rămas pe aci, ca să mai urzească vreo năzdrăvănie...

— Da?! exclamă micul chinez. Nu le-a trecut pofta?

— Dacă țigruț și se laudă că se hrănește numai cu iarbă, n-ai fi mai prost decît el ca să-l crezi? rise Van Er.

Soarele se lăsa majestuos departe, spre apa de smarald a unui cot al lanțului, risipind peste valuri bani de aur, cînd ajunseră în împrejurimile Nankinului. Șoseaua trecea de-a lungul unor coline goale și mîncate de puhoai. La un moment dat, văzură o alee străjuită pe de lături de statuile unor crinceni războinici. Era drumul care ducea la mormintele primilor împărați ai dinastiei Min, care între 1368 și 1403 își aleseră la Nankin capitala. Dar acest oraș, al cărui nume înseamnă „Curtea imperială de la miazăzi”, era vestit încă acum 1500 de ani, prin 317, cînd fusese mai bine de un sfert de mileniu capitala unuia dintre marile principate în care era divizată China pe atunci. Tot Nankinul a fost între 1853 și 1864 centrul răscoalilor taipini.

În curînd, văzură orașul profilîndu-se în zare.

— Am ajuns, copii! le spuse Van Er. Unde vreți să vă las?

— Dar dumneata unde mergi?

— La Hancou.

— Cit e pînă acolo?

— Vreo 1200 de li.

— Și cînd crezi că ajungi la Hancou?

— Miine seară, dacă plec în zori...

— Rămii la noapte aci?

— Da.

— Si unde ai să dormi?

— La un cunoscut. Dar voi?

— Pe noi nu ne-ar primi cunoscutul dumitale? Nu sintem mofuroși. Ne culcăm orișunde. Numai să ne odihnim și noi oieacă.

— Dacă n-or mai avea și alți musafiri, cred c-o să vă dea un colț unde să vă acuați. Dar nu mi-ați spus unde vreți să vă duc...

— Păi... dacă n-ai nimic împotrivă, la Hancou.

— Asta vă e ținta?

— Nu, făcu Tao-tsu și se gîndi ce oraș să spună. Ne ducem la Ciunțin

— Și ce căutați acolo?

— Vrem s-o vedem pe sora noastră cea mare. În timpul vacan-

fei, o să stăm la ea, ca să economisim din proviziile bătrînilor, se lansă pe panta fanteziei Tao-tsu.

— Aha!

Deodată, de după coline, se zări strălucirea sidiefie a unui acoperiș din olane de culoarea azurului.

— Uită-te, nene! strigă Tao-tsu. Ce e acolo?

— Veși vedea.

Și cotînd, camioneta ajunsese în fața unei monumentale construcții situate pe coama măgurii. O scară uriașă formată din sute de trepte ducea spre o clădire simplă, cu un acoperiș în două etaje, lucrat în vechiul stil chinezesc.

— Voi ați auzit de Sun Iat-sen?

— Cum să nu! El a făcut republica.

— Da. Aci, la Nankin, a fost ales în decembrie 1911 președinte provizoriu al Republicii Chineze. Iar aci, în fața voastră, se află Mausoleul lui Sun Iat-sen.

Soarele apunea în desișul unor arbori, iar deasupra mausoleului se pogora o tristețe majestuoasă, tăcută și calmă.

— Să ne grăbim!

Cunoscutul lui Van Er nu era acasă. Soția acestuia le spuse oaspeților că bărbatul ei plecase la Usi ca să aducă pentru magazinul de stat citeva lăzi cu figurine. Pentru toți aceia care cunosc arta chinezească, Usi este vestit pentru figurinele sale din argilă, după cum Pekinul și-a creat faima prin emailul său inimitabil, Sucioul prin broderiile în culori vii, Tzindecenul prin porțelanurile-i neprețuite, Svatoul prin horbote, Kantonul prin sculpturile în fildeș, Hanjouul prin portretele țesute în mătase, Cenduuul prin podoabele în filigram de argint, iar Nankinul prin cea mai fină hirtie și cele mai bune cerneluri.

Mai stătură o vreme de vorbă, schimbînd noutăți, apoi gazda se ridică și scuzîndu-se că nu le va da ceva mai bun de mincare, îi pofti la masă și le umplu oanurile (castroane rotunde) cu *mien tiaor* (supă de tăiței). Se minună de pofta de mincare a copiilor, dar le mai dădu un rînd de supă. Apoi aduse un mare *hu* (ceainic) din care le turnă oaspeților înviorătorul *lin-cia* (ceai verde).

Van Er ieși din încăpere însoțit de gazdă. Tao-tsu se întoarse brusc spre Pefea și, trăgîndu-i un ghiont strașnic în coaste, îi umplu de ocări:

— Ai innebunit? De ore întregi mă zgîrîi, mă ciupești, mă înghiontești, mă calci pe picior... Ce naiba vrei de la mine?

— Mă, dar prost mai ești! Ai uitat că sînt mută?

— Și dacă ești mută, trebuie să mă învinețești?

— Dar pe tine degeaba te-am luat în „expediție“...

În clipa aceea, chinezul își aminti ceva și se pocni cu palma pe frunte.

— Voi! să-l întreb unde-i Institutul ăla... de... de... cum i-ai spus?

— În sfîrșit, ți-a venit mîntea la loc... În orice caz, învață-te să fii mîntea numele de locuri și oameni. Se numește Institutul de geografică. Așa că întreabă-l pe șofer dacă putem dormi aci. Apoi spune-i că vrem să ne plîmbăm puțin prin oraș. În jumătate de oră, cred că rezolvăm problema.

— Cum, adică, vrei s-o rezolvi?

— O să ațiam dacă Tania mai e aci...

— Și dacă-i aci? N-oi fi vrind să-i sari de gt? Ea abia ațita așteaptă ca să te dea pe mina unui milițian și să te trimită înapoi la Șanghai.

— Nu prea cred! Oricum, vreau să văd dacă mai e aici. Și de altfel eu sint comandantul expediției noastre. La Lhasa am să-ți dau raportul de activitate și atunci ai să-mi critici toate greșelile făcute. Până atunci, însă, fii disciplinat!

*
*
*

Se lăsase seara, dar afară încă nu se întunecase de-a binelea.

După ce Petea își însemnă în carnet adresa gazdei lor, Tao-tsu întrebă pe cineva unde se află Institutul de geofizică. Cei trei exploratori se grăbiră spre locul indicat. Străbăteau orașul acesta multi-secular, cu ruine care mărturiseau grelele încercări prin care trecuse, dar și uimitoarele construcții ale ultimilor cîțiva ani.

Institutul căutat se părea a nu fi departe, dar drumul era întortocheat, așa că Tao-tsu trebui să întrebe de mai multe ori pe trecători.

Cînd ajunseră în dreptul institutului, se întunecase de tot. Se apropiară de poarta slab luminată de un bec instalat în ghereta paznicului. Deodată, Petea se simți ciupit de chinez. Rămaseră locului lîngă zid, ascunși în beznă.

— Ce-i?

— E cineva care vorbește cu paznicul.

— Și crezi că...

— Tot ce se poate, dar sst!

Tao-tsu își ciuli urechile și prinse următoarea discuție.

— Vasăzică expediția a și plecat mai departe...

— Da. V-ați trezit prea tirziu.

— Cum adică?

— A mai întrebat cineva de expediția în Tibet.

— Da? Cine?

— Un muncitor. Dar dumneata ce treabă ai cu expediția?

— Am aflat că a părăsit Șanghaiul. Și voiam să mă angajez ca săpător.

— Ce-ai nevoie să te angajezi tocmai la expediție? Parcă în altă parte nu poți săpa?

— Ei nu, mă interesează munca asta. M-am specializat în săpături arheologice. Păcat!... Fumezi?

— Mulțumesc.

— Și, zi, încotro au întins-o? Spre Hancou?

— Într-acolo. Aci n-au rămas decit cîteva ore.

Cei doi mai rămaseră o vreme de vorbă, dar Tao-tsu nu mai putu asculta, pentru că atît Petea cit și Iuan începuseră să se agite nerăbdători. Se îndepărtară pușin de locul unde stătuseră pînă atunci. Chinezul traduse prietenului său dialogul auzit și încheie:

— Să știi că ăsta ne-a urmărit...

Nu termină bine de spus asta, că-l văzură pe individ cum se apropie de ei. Băieții se traseră într-un gang.

— Hai după el! zise Petea.

— Vrei să te recunoască?

— N-are cum să ne recunoască dacă mergem în umbră. Cum om da de lumină, te strecori pină la dinsul și i-o iei înainte. Il privești și-ți întipărești în memorie mutra lui. Trebuie doar să ne recunoaștem dușmanii.

Așa și făcură. Tao-tsu fu cam dezamăgit: afară de niște sprincene stufoase nu prea surprinse pe fața celui ins ceva care să-l impresioneze în mod deosebit. După cițiva pași, individul intră într-o grădină publică. Tao-tsu îl văzu pe Petea intrind și el în grădină și se luă după „comandant“.

— Ce mai vrei?

— Ce caută el în grădină la ora asta?

— O fi dorind să se răcorească...

— Lasă prostiile! Uite-l că s-a așezat pe o bancă!

— Omul își alesese o bancă aflată în întuneric.

— Vino după mine! porunci Petea și, ocolind pe o alee laterală, intră într-un boschet, care răspundea chiar în fața băncii aceleia. Postați în ascunzătoarea lor, băieții observară că urmăritul lor scoase ceva din buzunar și duse la gură. Cum singura lumină venea doar de la lună, nu puteau distinge ce anume era lucrul acela.

— Ai văzut acum ce caută aci? Vrea să mănince.

— Pe dracu!

Intr-adevăr, în loc să înghită presupusa mincare, omul suflă în ea și deodată se auzi auzind o melodie. Le veni să ridă.

— E o muzicuță! Te pomenești că...

În clipa aceea, reincarnarea lui Kublai-Khan, căreia, pesemne, că nu-i plăcuse timbrul profan al instrumentului, hămăi iritată și se repezi la cîntăreș. Acesta sări speriat în sus, ceea ce îl întărită și mai mult pe luan, care se năpusti în pieptul omului. Surprinși de întorsătura pe care o luase aventura lor, băieții își părăsiră locul de pîndă, și alergară ca să-i despartă pe cei doi beligeranți. Ridicîndu-se, omul aprinse un chibrit și le strigă furios.

— A voastră-i javra asta păcătoasă? Luați-o de aci că-i dau un picior de-i crăp botul!

Și, cu o demnitate cam șifonată, își căută un alt loc de cîntat.

— Nu mai are nici un rost să-l urmărim. Să ne întoarcem la casa gazdei noastre.

Ieșind din grădină, întrebără de adresa gazdei și se grăbiră într-acolo. Pe drum, ținură un adevărat consiliu de luptă.

— Ce-or mai însemna toate astea? spuse îngrijorat Tao-tsu.

— Numai bine nu poate fi. Pe de o parte, acela care ne-a urmărit pe noi s-a interesat de expediție. Pe semne că vrea să intre în legătură cu Tania...

— De astă dată însă se pare că n-a mai întrebat de noi: ne-a pierdut urma. Vezi ce bine-i că te-ai schimbat în față?

— N-are nici o legătură. N-o fi întrebat de noi, fiindcă nu-și putea inchipui că vom ajunge atît de repede la Nankin.

— Și cui datorează expediția noastră această rapiditate în mișcări? se interesă viclean chinezul.

— Cui să-i datoreze? Mie!

— Cum, ție ?

— Păi darului meu de a-mi alege oameni de ispravă.

— Ai văzut, „comandantule“, că supradepășim norma ! hohoti deodată încarnarea „oamenilor de ispravă“, trăgându-i o prietenească, oar răsunătoare palmă peste spate. Azi am făcut 300 de kilometri, miine facem 700, așa că în 48 de ore vom străbate cit in cinci zile.

— Dacă o ținem așa, în zece zile sintem la Lhassa.

— Să vedem însă dacă pe munți va mai fi atit de ușor !

— Să ajungem mai intii acolo. Deocamdată, mă îngrijorează altceva.

— Ce anume ?

Petea se uită în jurul lor.

— Povestea cu individul ăsta nu-mi place deloc. Ce rost avea el să întrebe de expediție ?

— Parcă poți ști ? Te pomenești că și pe noi tot el ne caută.

— Imposibil ! Ne-ar fi recunoscut îndată. Măcar pe luan și tot l-ar fi identificat. Uiiți că la vinzătorul ăla de benzină a întrebat de toți trei ?

— Dar de unde știa omul acela trimis după tine că tu, Petea Tumanov, ai pornit la drum împreună cu mine și luan.

— Asta nu-mi explic nici eu. Sigur e însă că pe cind ăla știa că sintem trei, individul ăsta cu muzicuță habar n-avea. În schimb, urmărea expediția.

— Ei și dacă o urmărea ? O fi avind și el vreo treabă cu cineva din expediție.

— Ce prostii vorbești și tu ! Ce treabă ar putea să aibă ! Să le cînte din huțin *.

Petea folosise dinadins numele acestui instrument muzical, care-i venise atunci în minte, spre a sublinia faptul că părerea lui Tao-tsu i se părea neverosimilă. Chinezul îi răspunse supărat.

— Ia nu mă mai lua tu pe mine cu huțin sau cu kin ** că nici nu le-ai văzut vreodată. Va face sau nu săpături ?

— Cine ?

— Expediția, că de ea vorbim...

— Va face.

— Atunci omul acela poate că într-adevăr voia să se angajeze ca săpător, după cum spunea...

— Mai intii de unde a aflat el de expediție ? Și apoi ce crezi tu, așa se angajează oameni într-un colectiv organizat de Academia de științe ?

— Răspund, răspund ! făcu Tao-tsu prins de această luptă a argumentelor ca în plasa unui joc. Avea de unde să afle. Din ziare. Nu ții minte cîți oameni știau de expediție cînd am întrebat de ea pe drumul de la Cințian ? Cit privește angajarea, de unde vrei să știe el cum face treaba asta Academia de științe ? Crezi că a stat de vorbă cu președintele ei ?

— Nu știu cu cine a stat de vorbă, dar nu dau nici un fen pe tot ce-ai spus tu. Mie individul ăsta mi se pare suspect.

* Huțin = instrument muzical chinezesc cu coarde (N. A.).

** Kin = gitară (N. A.).

Și tot sfădindu-se așa, Petea și Tao-tsu ajunseră la casa gazdei, care le pregătise un culcuș alături de Van Er. Încordarea pe care o cheltuiseră în ziua aceea îi făcu pe cei doi copii să lungească imediat în țărîmul fantastic al somnului.

(Continuare în numărul 13)

AU APĂRUT ÎN COLECȚIA NOASTRĂ :

Nr. 1-2 – METEORITUL DE AUR (I, II) de Octavian SAVA

Nr. 3 – A 12-a VARIANTĂ de Leonid PETRESCU

Nr. 4 – MAREA EXPERIENȚĂ de M. NAUMESCU

și

PROXIMA CENTAURI de M. BRATEȘ

Nr. 5 – INIMĂ DE CIUTĂ de A. ROGOZ și C. GHENEA

și

O ÎNTÎMPLARE OBIȘNUITĂ de P. STĂNESCU

Nr. 6-7 – INDIENII (I, II) de Vitalii TRENEV

Nr. 8, 9, 10, 11, 12-URANIU (I, II, III, IV, V) de A. ROGOZ și

C. GHENEA

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile și sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa : București, Raionul I. V. Stalin, Casa Școlii, Piața Școlii Nr. 1, Redacția revistei „Știință și Tehnică”. Telefon 7.60.10 Int. 1571-1164.

Colecția „Povestiri științifico-fantastice” apare la 1 și 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, prețul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Prețul abonamentelor :

3 luni 6 lei

6 luni 12 lei

1 an 24 lei

1 leu